
Структурні характеристики англomовних термінів кібербезпеки в кінодискурсі

Владислав Жовтяк

Кафедра англійської мови/факультет іноземних мов, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці, Україна

ORCID 0009-0002-2043-7421

Для цитування цієї статті:

Жовтяк Владислав. Структурні характеристики англomовних термінів кібербезпеки в кінодискурсі. International Science Journal of Education & Linguistics. Vol. 4, No. 2, 2025, pp. 68-79. doi:10.46299/j.isjel.20250402.06

Надійшла до редакції: 19 лютого 2025 р.; **Схвалено:** 20 березня 2025 р.;

Опубліковано: 01 квітня 2025 р.

Анотація: Статтю присвячено виявленню структурних характеристик англomовних термінів кібербезпеки у кінодискурсі та встановлення їхнього кількісного співвідношення в ньому. Проведено огляд поняття дискурс та кінодискурс у лінгвістичній літературі, проаналізовано наявні праці з цієї теми, описано методи дослідження вищезазначених термінів в англomовному кінодискурсі та здійснено їхній структурний аналіз. Викладено результати дослідження та наведено перспективи подальших наукових розвідок у даній сфері. Кінодискурс розглядаємо як інтерактивну мовну та позамовну одиницю, яка поєднує вербальні й невербальні елементи комунікації в контексті кінематографа. як засіб реалізації авторської інтенції впливу на глядача. Термін – це будь-яке окреме слово чи словесне утворення, представлене інформаційно-когнітивною структурою, що позначає професійне поняття, і призначене для задоволення специфічних потреб спілкування в галузі певної професії. Кібербезпека є захищеністю життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави під час використання кіберпростору. Методологічну основу дослідження термінології кібербезпеки в кінодискурсі сформульовано на основі праць українських та зарубіжних дослідників. Досліджувані терміни представлено однокомпонентними, двокомпонентними та багатокомпонентними термінами, серед яких переважають двокомпонентні (58%), однокомпонентні становлять близько третини досліджуваних термінів (33%). Серед однослівних термінів домінують прості, які становлять п'яту частину аналізованого матеріалу. Деривати та складені однослівні терміни складають по 10% кожен. Аналізована англomовна термінологія кібербезпеки в кінодискурсі переважно (61%) побудована на іменниковій основі. Дієслівні терміни становлять 35,8%, що свідчить про важливість для сюжету здійснення професійних дій із захисту інтернет-мережі від несанкціонованого проникнення.

Ключові слова: термін, кібербезпека, дискурс, кінодискурс, структурний аналіз, однокомпонентні терміни, багатокомпонентні терміни.

1. Вступ

Актуальність вивчення термінології кібербезпеки сьогодні зумовлена новими загрозами, що виникли внаслідок повномасштабного російського вторгнення в Україну. Шахрайство в цифровому середовищі охопило всі сфери онлайн-послуг, що підкреслює важливість захисту комп'ютерних систем і додатків. Кібербезпека як міждисциплінарна галузь потребує

глибокого вивчення її термінології, адже розвиток цієї сфери відбувається надзвичайно швидко. Її суспільна значущість зробила її одним із пріоритетних напрямів державної політики та наукових лінгвістичних досліджень. Оскільки англійська мова є основною у сфері кібербезпеки на глобальному рівні, фахівці цієї галузі мають володіти нею на високому професійному рівні. Упорядкування термінології передбачає виявлення словотвірних закономірностей, що зумовлює комплексне використання загальнонаукових та лінгвістичних методів.

2. Об'єкт і предмет дослідження

Об'єктом дослідження виступає англійськомовний кінодискурс, а предметом – структурні характеристики англійськомовної термінології кібербезпеки в ньому.

Розглянемо основні підходи до вивчення дискурсу зарубіжними та українськими мовознавцями.

1. Когнітивний підхід, який зосереджується на вивченні ментальних процесів, що лежать в основі продукування та розуміння дискурсу, аналізує концептуальні метафори, фрейми та когнітивні моделі (Дж. Лакоф, М. Джонсон, Ж. Фоконьє, Т. ван Дейк, І.С. Шевченко).

2. Критичний дискурс-аналіз досліджує, як соціальна влада, домінування та нерівність відтворюються та протидіють у текстах і мовленні в медіа, політиці та рекламі (Н. Фейрклау, Р. Водак, Т. ван Дейк).

3. Соціокогнітивний підхід поєднує соціальні та когнітивні аспекти, аналізуючи, як соціальні структури впливають на когнітивні процеси в дискурсі (Т. ван Дейк, Е. Шеппард, К. Серажим).

4. Структурно-синтаксичний підхід зосереджується на аналізі синтаксичних та морфологічних структур у дискурсі, досліджує правила породження речень (Н. Чомскі, Т. Аксунгіл).

5. Соціально-прагматичний підхід вивчає, як соціальні контексти та прагматичні аспекти впливають на формування та інтерпретацію дискурсу, аналізує мовні акти, імплікатури та кооперативний принцип комунікації (Дж. Серль, П. Грайс, Дж. Остін).

6. Структурно-стилістичний підхід аналізує стилістичні особливості дискурсу та їхню роль у комунікації, вплив на емоційність та сприйняття тексту (Р. Якобсон, Д. Шифрін, М. Ріффатер).

Кінодискурс є складним і багатогранним явищем, яке досліджується як зарубіжними, так і українськими науковцями. Цей феномен знаходиться на перетині наукових пошуків численних дисциплін: лінгвістики, літературознавства, соціолінгвістики, лінгвістичної та філософської антропології, критичного дискурс-аналізу, теорії кінематографу, тощо.

Художній кінодискурс, за твердженням Т. Крисанової, є «складним цілісним соціально і культурно зумовленим мультимодальним мисленнєво-комунікативним феноменом, який уключає позафільмові події і події власне кінофільму (т. з. «дискурс фільму») за посередництвом аудіального та візуального модусів» [1]. За дефініцією І. Лавріненко кінодискурс є полікодовою когнітивно-комунікативною єдністю семіотичних одиниць, що характеризується зв'язністю, цілісністю, завершеністю, адресатністю й утілюється згідно із задумом колективного автора [2].

О.І. Гридасова стверджує, що «кінодискурс репрезентує єдність і синтез різнотипових мовних і немовних знаків, де знаки-індекси включають інтонацію, вигуки, шифтери, природні й технічні шуми, закадрову музику, відеоряд, знаки-ікони – звуконаслідування, жести, міміка акторів, знаки-символи, як правило, представляють мовний компонент – титри, написи в самому фільмі (письмові), мова акторів, закадровий текст (усні)» [3]. Вона також переконана, що «відеоряд домінує над словесним компонентом у наративній структурі кінофільмів, проте саме вербальне робить кінодискурс правдоподібним і ближчим до життя» [3]. О. Щербак схильна вважати кінодискурс «гіперонімічним терміном до понять «кінематографічний

дискурс» та «теле-кінематографічний дискурс» і трактувати його як особливий різновид інституційного дискурсу, що представляє собою комплекс лінгвістичних, теле- та / або кінематографічних, а також комп'ютерних та інших семіотичних інструментів, об'єднаних для аудіовізуальної презентації ідеї та реалізації інтенцій колективного адресата кінокомунікації в різних жанрах і формах об'єктивації» [4].

І. Н. Лавриненко пропонує класифікацію кінодискурсу за кількома критеріями. Змістовно він поділяється на художній (ігровий) та документальний, залежно від мети й комунікативних принципів розрізняється на кооперативний, де комуніканти орієнтовані на гармонійну взаємодію, та конфліктний, що містить реальні або уявні суперечності між учасниками комунікації. За рівнем інформативності кінодискурс може бути інформативним, тобто передавати конкретні знання, або фатичним, орієнтованим на підтримку контакту. Крім того, він варіюється за жанровими характеристиками та цільовою аудиторією, охоплюючи театральний, драматичний, комедійний, психологічний, детективний, історичний, молодіжний та анімаційний різновиди [5].

Отже, кінодискурс можна розглядати як інтерактивну мовну та позамовну одиницю, яка поєднує вербальні й невербальні елементи комунікації в контексті кінематографа. Він є засобом реалізації авторської інтенції впливу на глядача та супроводжується лексико-семантичними трансформаціями у своїй структурі. Виконуючи різні функції, кінодискурс змінюється залежно від жанрової специфіки, комунікативних особливостей та цільової аудиторії.

Предметом нашого дослідження виступають структурні характеристики англомовної термінології кібербезпеки у вищезазначеному дискурсі.

Узагальнюючи існуючі лінгвістичні погляди на дефініцію терміну, ми вважаємо, що термін – це будь-яке окреме слово чи словесне утворення, представлене інформаційно-когнітивною структурою, що позначає професійне поняття, і призначене для задоволення специфічних потреб спілкування в галузі певної професії.

Аналіз існуючих законів та інших нормативно-правових актів України і провідних країн світу, свідчить про дефініційну невизначеність понять, що складають базову термінологію терміносистеми сфери кібербезпеки.

За визначенням, поданим у глосарії ресурс-центру комп'ютерної безпеки Національного Інституту Стандартів та Технологій (National Institute of Standards and Technology), кібербезпека – це попередження ушкодження, захист і відновлення комп'ютерів, електронно-комунікаційних систем, електронно-комунікаційних сервісів, дротової та електронної комунікації, включно з інформацією в них, для забезпечення доступу до неї, її цілісності, конфіденційності та невідмовності (переклад наш) [6].

Відповідно до Закону України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» термін «кібербезпека» вживається в наступному значенні: «кібербезпека – захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави під час використання кіберпростору, за якої забезпечуються сталий розвиток інформаційного суспільства та цифрового комунікативного середовища, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних і потенційних загроз національній безпеці України у кіберпросторі» [7].

Англомовні терміни кібербезпеки відповідають сучасним мовознавчим вимогам до термінів: системність, дефінітивність, точність, незалежність від контексту, стислість, однозначність, експресивна нейтральність, милозвучність, інтернаціональність. Терміносистема кібербезпеки представлена в нашій роботі як сукупність складових, пов'язаних на поняттєвому, ієрархічному та концептуальному рівнях.

3. Мета та задачі дослідження

З проведеного огляду наукової літератури з теми дослідження видно, що англomовна термінологія кібербезпеки ще не поставала у фокусі дослідження лінгвістів, що і становить новизну нашого дослідження. Метою даної наукової розвідки є аналіз лінгвістичних характеристик англomовних термінів кібербезпеки в кінодискурсі. Мета роботи передбачає розв'язання наступних завдань: надати визначення понять термін, термін кібербезпеки, дискурс та кінодискурс, описати методи, прийоми і підходи, які використовувалися при дослідженні англomовної термінології кібербезпеки у кінодискурсі, проаналізувати її лінгвістичні особливості в ньому та навести результати кількісних підрахунків.

4. Аналіз літератури

Методологічну основу дослідження термінології кібербезпеки в кінодискурсі сформульовано на основі праць українських та зарубіжних дослідників.

Так, М. О. Вакуленко [8] вивчав основні положення та методи дослідження термінів і термінології, у працях Ю.О. Вознюк [9] та дисертації М.М. Медведь [10] проаналізовано структуру, семантику та функціонування термінів видавничо-поліграфічної галузі, В. Л. Іващенко [11] описувала віхи становлення сучасного українського термінознавства, Т. Р. Кияк [12] у співавторстві і А.С. Д'яковим та З.Б. Куделько випустив монографію, в якій досліджуються лінгвістичні та екстралінгвістичні чинники, які впливають на стандартизацію термінів у національних терміносистемах, Н. Г. Єсипенко досліджувала антрополінгвістичний аспект метафоризації термінів [13], М.А. Кізиль [14] розглядала структурно-семантичні та соціофункціональні параметри метатерміносистеми англійської мови сфери комп'ютерних технологій, М.І. Кухарчин [15] досліджувала процеси семантичної деривації, еволюцію значень термінів та їхню структуру в українській біологічній термінології, І.В. Сапожник [16] аналізувала номінативно-когнітивні та семантико-дискурсивні характеристики термінів комерційного права в сучасній англійській мові, Т.В. Сурадейкіна [17] вивчала лінгвокогнітивні та дискурсивні характеристики англomовної мистецтвознавчої термінології, О. В. Янковець [18] досліджувала англійську прикордонну термінологію: структурно-семантичний, когнітивний і функціональний аспекти, серед зарубіжних учених, Стівен Ульман (Stephen Ullman) [19] детально розглядав основні принципи семантики термінів, семантичні зміни в них, мотивовані когнітивними та соціокультурними факторами, Еухеніо Косеріу (Eugenio Coseriu) [20] вивчав термінологію та її зміни з точки зору діахронії та синхронії, досліджуючи мовну еволюцію та процеси деривації, Роберт Голл-молодший (Robert Hall) [21] аналізував вплив соціальних факторів на термінологію та її походження, Дж. Лайонс (John Lyons) [22] досліджував семантику, синтаксис та структурну деривацію слів і термінів, Генрі Маршан (Henry Marchand) [23] вивчав морфологічні механізми утворення термінів в англійській мові, аналізуючи продуктивні та непродуктивні способи словотвору, Леонард Блумфілд (Leonard Bloomfield) [24] розглядав фонологічні, морфологічні та семантичні аспекти термінології, пояснюючи процеси її деривації, Герт Буїй (Geert Booij) [25] та Стівен Пінкер (Steven Pinker) [25] досліджували правила словотвору та морфологічні механізми утворення термінів у природних мовах. Ці та інші науковці займалися проблемами становлення, семантики, деривації та тенденції розвитку фахової лексики.

Номінацію термінів кібербезпеки в сучасній українській літературній мові розглядав І. Ніколич [27], звертаючи увагу на неуніфікованість термінів у цій галузі, англomовну термінологічну систему сектору кібербезпеки України в умовах воєнного стану аналізував Т.М. Ботвин [28], Н. В. Волобоєва [29] і присвятила свою розвідку специфічним аспектам перекладу термінологічної лексики в галузі кібербезпеки, зокрема труднощам, що виникають при перекладі англomовних термінів на українську мову. Х.А. Донова вивчала особливості використання аббревіатур в іспанській мові у сфері «кібербезпека» [30].

У світлі взаємодії мови та суспільства кінодискурс вивчають як інструмент здійснення пропаганди й ідеологічного впливу (Дж. Андросопулос, Ф. Россі, М. Беднарк, М. Дайнел, М. Альварес-Перейре). Однак С. Козлофф закликає до більшого концентрування уваги саме на кінодіалогах, оскільки фокус на візуальному призводить до суперечностей у вивченні кінодискурсу в цілому [31]. Услід за С. Козлофф, Дж. Джекел аналізує використання вербальних елементів у кінодискурсі. Дослідник також пропонує власну 4-ступеневу методику аналізу кінодіалогу: детальне інтонування й транскрибування; начитка сценарію; розмежування вербального та аудіо компонентів; виділення стилістичних і нейтрально-літературних елементів у тексті сценарію для належної характеристики персонажів [32]. М. Дінель також досліджувала кінодискурс, зосереджуючись на його лексико-семантичних та структурних особливостях, функціонуванні власних імен, побудові діалогів та наративу [33].

Серед вітчизняних науковців, які присвятили свої роботи теоретичному вивченню поняття «кінодискурс» потрібно передусім згадати Т. Крисанову [34, 35], яка окреслила основні підходи до розуміння цього поняття та вивчала мультимодальну актуалізацію негативних емоцій в англomовному кінодискурсі. М. Мельник [36] розглядала кінотекст як особливий тип дискурсу, О. Щербак [4] застосовує функційний погляд на кінодискурс як дворівневу систему складників, Гайданка Д. В. вивчає лінгвокогнітивний і комунікативно-когнітивний аспекти словотворення у сучасному англomовному кінодискурсі [37].

У дослідженнях інших українських науковців розглянуто перекладацьку проблематику відтворення кінодискурсу мовою перекладу (Ю. Сидоренко, Д. Темченко; А. В. Головня, А. В. Щербина, Л. О. Гастинщикова, І.В. Сапожник, Т.В. Суродейкіна, І.М. Микитюк)

Ці праці підкреслюють багатовимірність кінодискурсу, який поєднує вербальні та невербальні елементи, а також враховує соціокультурний контекст.

5. Методи досліджень

Вибір методології і методів дисертаційного дослідження зумовлено специфікою досліджуваного матеріалу, метою роботи та поставленими завданнями.

Мова досліджується із використанням загальнофілософських, загальнонаукових та спеціальних методів. Загальнофілософські включають «сукупність загальних принципів, що регулюють пізнавальну і практичну діяльність наукового пізнання та конкретизуються через загальнонаукову методологію» [38].

Загальнонаукові методи репрезентують теоретичні принципи методології, в той час як спеціальні методи використовують окремі прийоми та методики, що базуються на загальних методологічних принципах [39].

О.С. Петрина визначає, що загальнонаукова методологія охоплює: 1) методи, що використовуються на теоретичному етапі дослідження (індукція, дедукція, системний підхід та ін.); 2) методи, які використовуються як на теоретичному, так і на емпіричному рівнях дослідження (аналіз і синтез, систематизація, узагальнення, моделювання, формалізація, абстрагування та ін.); 3) методи емпіричного дослідження (спостереження, експеримент, порівняння, візуально-графічні прийоми, тощо) [40].

Систематизацію та класифікацію спеціальних лінгвістичних методів здійснювали науковці відповідно до різних напрямків та аспектів мовознавства. Так, наприклад, Ю. О. Карпенко розділив лінгвістичні методи «за метою дослідження на описові й реконструктивні, за способом дослідження – на синхронічні та діахронічні, за шляхом досягнення мети – на індуктивні та дедуктивні» [41]. М. А Цимбал у підручнику з методів лінгвістичних досліджень було виділено порівняльно-історичний, структурний, функціональний і конструктивний методи [42].

Методологічні засади нашого дослідження ґрунтуються на застосуванні загальнонаукових методів у межах системно-структурної, антропоцентричної та функційної парадигм, а саме: описового методу, методу спостереження, узагальнення, індукції та дедукції, систематизації,

моделювання, кількісних підрахунків, що забезпечило виділення найсуттєвіших теоретичних відомостей щодо проблематики терміносистеми кібербезпеки з метою детального аналізу та опису її термінологічних одиниць, а також встановлення закономірностей їх функціонування в кінодискурсі.

Отже, методологічною базою дисертаційного дослідження стали загальнофілософські, загальнонаукові та власне лінгвістичні підходи наукового пізнання, які застосовано на всіх етапах дослідження.

Матеріалом нашого дослідження є перший сезон (10 серій) англomовного психологічного серіалу *Пан Робот (Mr Robot)* [43] про молодого програміста, який вдень виконує роботу інженера з кібербезпеки, а вночі хакера. На цьому етапі методом суцільної вибірки відбувався добір фактичного матеріалу зі скриптів вище вказаного серіалу (189 термінів).

Ознайомившись з наявними у досліджуваному кінодискурсі термінологічними одиницями, об'єднуємо їх у групи за різними критеріями:

- за будовою: однокомпонентні (*hacker, host, attack, encryption, protocol*), двокомпонентні (*tech department, networking, reboot the services, status update, security protocols*), трикомпонентні (*onion routing protocol, cyber security engineer, security fraud department*), полікомпонентні (*internet engineering steering group, dictionary brute-force attack*); одноосновні непохідні (*virus, worm*), одноосновні похідні (*server, process*); однослівні складені (*rootkit, offline, honeypot*);

- за частиномовною належністю: іменники – *attack, outage, tech department, DDoS attack, server*, прикметники – *on-site, off-site, combat*, дієслова – *wipe, hack, intercept, reconfigure, restart, crash, load*, безособові форми дієслова, наприклад, герундій – *hacking, running*.

Так, термінологічна одиниця *cybercommand* є іменником, одноосновним однокомпонентним похідним терміном, утвореним префіксальним способом (префікс *cyber-*) і має греко-латинське походження. Термін *boot sequence* є іменниковим двокомпонентним терміном-словосполученням, утвореним за моделлю *N+N*.

Отже, робота з цим матеріалом аналізу також передбачає дослідження термінологічних одиниць сфери кібербезпеки з метою їх таксономії та класифікації у кінодискурсі.

Так, структурний аналіз відбувається у кілька прийомів:

1. Поділ термінологічних одиниць на однокомпонентні терміни та синтаксичні конструкції. На цьому етапі було виявлено той факт, що більшість термінологічних одиниць кібербезпеки у кінодискурсі є синтаксичними конструкціями (дво-, три- та полікомпонентними) – 33% терміносистеми кібербезпеки є однокомпонентними термінами (38 (20%) іменників, 19 (10%) дієслів, 1 прикметник (0,5%), 1 герундій (0,5%)), решта 67% є термінами-словосполученнями.

2. Поділ на дво-, три- та полікомпонентні. Серед загальної кількості термінів-словосполучень було здійснено розподіл за кількісним принципом.

Було виявлено три структурні типи синтаксичних словосполучень: дво-, три- та чотирикомпонентні.

Двокомпонентні терміни представлено такими іменниковими та дієслівними структурами:

- N+N (38, 20%), наприклад: *security protocol, data dump, security clearance, malware detection, hacker group, encryption key, cybercrime division*, тощо.
- A+N (16, 8,4%): *powerful malware, redundant backup, phishing scam, infected server*, тощо;
- N+Ger: (1, 0,5%): *Tor networking*.
- Ger+N: (1, 0,5%): *debugging software*.
- V+Ger: (1, 0,5%): *load sharing*;
- V+N: (36, 19%): *run the exploit, break protocol, develop prototypes, mount an attack, air-gap the network, implement a honeypot*, тощо;
- A+V: (1, 0,5%): *impossible to recover*.

Багатослівні терміни також представлені переважно іменниками та дієсловами з наступними структурами:

- N+N+N (2, 1%): *security fraud department, terminal ID address*, тощо;
- N+A+N (1, 0,5%): *onion routing protocol*;
- A+N+N (1, 0,5%): *potential hacker vulnerability*;
- N+A+N+N (1, 0,5%): *dictionary brute force attack*;
- V+N+N (8, 4,2%): *ship the analog backup, set up security protocols, hit the mother lode*, тощо;
- V+N+Adv (2, 1%): *take the system off/online*;
- V prep NN (1, 0,5%): *configure for auto switch*;
- V prep A+N (1, 0,5%): *log on in a secure line*;

Застосувавши метод кількісних підрахунків, ми виявили, що серед термінів-словосполучень сфери кібербезпеки переважають двокомпонентні, які нараховують 110 одиниць (58%) (див. таблицю 1).

Таблиця 1. Структурний аналіз англомовних термінів кібербезпеки в кінодискурсі

Кількість компонентів	Кількість термінів	Відсотки
однокомпонентні	62	32,6%
двокомпонентні	110	57,9%
трикомпонентні	17	9%
чотирикомпонентні	1	0,5%
Всього	190	100%

3. Поділ однослівних термінів на похідні та непохідні.

Для визначення морфемного складу англомовного терміна кібербезпеки та послідовності словотвору застосовується *аналіз за безпосередніми складниками*, що уможливорює детальне вивчення шляхів побудови термінологічних одиниць кібербезпеки в англомовному кінодискурсі.

Серед однослівних термінів ми виділили 20 простих термінів-іменників (10,5%), наприклад: *breach, virus, worm, bug, hack*, тощо та 18 простих термінів дієслів (9,5%), які разом становлять 20% аналізованих термінів.

Теміни-деривати репрезентовано 14 прикладами (7,4%). З них утворені афіксальним шляхом становлять 1 одиницю (0,5%) (*encryption*). За допомогою префіксації було утворено 2 терміни (*reboot, protocol*) (1%), суфіксації – 12 (6,3%) (*hacker, server, outage, terminate, etc*). Малохарактерним явищем у досліджуваному матеріалі виявилися однослівні терміни, виражені герундієм (4 терміни, 2%), похідним від дієслова: *hacking, monitoring, logging*. Тобто найбільше похідних термінів у досліджуваній англомовній термінології кібербезпеки у кінодискурсі було утворено за допомогою суфіксації.

Наведемо приклад процесу деривації першого та другого ступеня. Досліджуючи термінологічну одиницю *reboot*, виділяємо такі етапи творення цієї одиниці: до твірної основи *to boot* додається словотвірний префікс *re-* на позначення дії, що повторюється, утворюючи похідний термін *reboot*, який за частиномовною належністю є дієсловом. Це є деривацією першого ступеня, у результаті якої за допомогою одного префікса утворений термін-дериват (*boot(v)+re- = reboot (v)*).

Розглянемо також приклад деривації другого ступеня. Термін *encryption* – *шифрування* – утворений префіксально-суфіксальним способом у результаті деривації другого ступеня. Першим етапом є додавання префікса *en-* до твірної основи *crypt* і утворення похідного дієслова *encrypt*. Таким чином, відбулася деривація першого ступеня. Під час додавання суфікса *-ion* відбувається деривація другого ступеня. Цей процес можна зобразити схематично так:

- 1) *crypt+ en- = encrypt*;
- 2) *encrypt + -ion- = encryption*.

Складені однослівні терміни мають структуру NN (17 іменників, 9%) і AN (1, 0,5%). Прикладами для цієї групи можуть слугувати наступні терміни: *network, rootkit, software, password, honeypot*, тощо. Також зафіксовано 1 складений прикметник (1, 0,5%): *off-line*.

Абревіатури становлять 4 одиниці (2%): *VPN, IRC, CS30*;
Зобразимо отримані дані в таблиці 2.

Таблиця 2. Шляхи побудови однослівних англомовних термінів кібербезпеки в кінодискурсі

Шлях побудови	Кількість	Відсотки
прості	38	20%
деривати	18	9,5%
складені однослівні терміни	19	10%
абревіації	4	2%
Всього	79	41,6%

6. Результати досліджень

Як видно з таблиці 1, у досліджуваному кінодискурсі переважають двокомпонентні терміни, які становлять більше половини аналізованих термінів кібербезпеки (близько 58%), на 48 термінів менше представлено однокомпонентних одиниць (приблизно третину матеріалу, 33%), багатоконпонентні (три та чотири елементи) становлять найменшу частку (9%).

Дані таблиці 2 свідчать про те, що серед однослівних термінів кібербезпеки у кінодискурсі, що вивчається, домінують прості терміни, становлячи 20% аналізованого матеріалу. У приблизно однаковій кількості (9,5% та 10%) використано терміни деривати та складені однослівні терміни. Абревіації виявилися мало характерними (2%) для матеріалу дослідження.

Узагальнення кількості аналізованих термінів кібербезпеки в кінодискурсі за частиномовним принципом представлено на рисунку 1.

Рисунок 1. Структура англомовних термінів кібербезпеки в кінодискурсі за частинами мови.

Із рисунку 1 видно, що іменники та їх словосполучення становлять 116 одиниць або 61% досліджуваної англомовної термінології кібербезпеки у кінодискурсі. Дієслівні терміни становлять більше третьої частини (35,8%). Таким чином, можемо стверджувати, що аналізована термінологія в кінодискурсі в більшості має іменникове підґрунтя, реалізуючи

основну функцію терміна – номінативна. Дії, окрім дієслів, представлено герундієм та їх поєднанням із іншими частинами мови, переважно іменником.

Порівнюючи отримані дані із результатами попереднього дослідження [44] структурних особливостей англомовних термінів кібербезпеки на матеріалі глосарію *Glossary of Cyber Security Terms* [6], який містить 451 термінологічну одиницю, ми виявили наступні схожі та відмінні риси:

- у глосарію переважають однокомпонентні терміни (42,6%), в той час у кінодискурсі – двокомпонентні (58%);
- багатокомпонентних термінів у глосарію виявилось вдвічі більше (18%), ніж у кінодискурсі (9%);
- у системі мови (глосарій) переважають похідні однослівні іменники (43%) та аббревіації (34%), останніх у кінодискурсі виявилось лише 2%, проте в ньому домінують прості терміни (20%), складені однослівні терміни (10%) і деривати (9,5%);
- в обох системах за частиномовним принципом переважають іменникові терміни (95% у глосарію та 61% у кінодискурсі), підтвержуючи номінативну функцію термінів, однак близько третини термінів кібербезпеки у кінодискурсі виражено дієслівними термінами, що свідчить про важливість дій направлених на захист мережі від злочинного несанкціонованого проникнення.

7. Перспективи подальшого розвитку досліджень

Перспективу подальших розвідок вбачаємо в аналізі етимологічних та функційних особливостей англомовних термінів кібербезпеки у кінодискурсі.

8. Висновки

У результаті проведеного дослідження ми виявили, що досліджувані терміни кібербезпеки у системі англомовного кінодискурсу представлено однокомпонентними, двокомпонентними та багатокомпонентними термінами, серед яких переважають двокомпонентні (58%), однокомпонентні становлять близько третини досліджуваних термінів (33%), в той час як багатослівних виявилось значно менше (9%). Серед однослівних термінів переважають прості, які становлять п'яту частину аналізованого матеріалу. По близько 10% представлено деривати та складені однослівні терміни. Аббревіації виявилися мало характерними (2%). Загалом, досліджувана англомовна термінологія кібербезпеки в кінодискурсі переважно (61%) побудована на іменниковій основі. Дієслівні терміни становлять 35,8%.

Отже, досліджуваний кінодискурс здебільшого послуговується нескладними іменниковими термінами кібербезпеки для зручності їх сприйняття глядачем одночасно з особливим фокусом на дії інженерів з кібербезпеки.

Список літератури:

- 1) Krysanova, T. (2019) Constructing negative emotions in cinematic discourse: a cognitive-pragmatic perspective. *Cognition, Communication, Discourse*. 19. 55–77. doi:10.26565/2218-2926-2019-19-04
- 2) Лаврінченко, І.М. (2012). Критерії класифікації кінодискурсу. *Вісник ХНУ*. 1003. 41–44.
- 3) Гридасова, О.І. (2014). Кінодискурс як об'єкт навчання кіноперекладу. *Вісник Житомирського державного університету*. 2 (74). 102–107.
- 4) Щербак, О. (2022). Кінодискурс як дворівнева система складників: функційний погляд. *Polonistyczno-Ukrainoznawcze Studia Naukowe*. 3(6). 175-181. DOI: 10.15804/PPUSN.2022.03.19

- 5) Лавріненко, І.М. (2011). *Стратегії і тактики зміни комунікативних ролей у сучасному англомовному кінодискурсі* (Автореферат кандидатської дисертації) Харк. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. Харків, Україна.
- 6) Glossary of Cyber Security Terms. Retrieved from <https://csrc.nist.gov/glossary/term/cybersecurity>
- 7) Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» № 2163-VIII від 5 жовтня 2017 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19>
- 8) Вакулєнко, М. О. (2010). Термін і термінологія: основні положення та методи дослідження. *Проблеми семантики слова, речення та тексту*. 25. 52–68.
- 9) Вознюк, Ю.О. (2019). Семантична деривація в терміносистемі видавничо-поліграфічної справи. *Термінологічний вісник*. 22–33. Retrieved from https://iul-nasu.org.ua/pdf/termvisnik/terv_2019_5_22.pdf
- 10) Медведь, М.М. (2020). *Структура, семантика і функціонування термінів видавничо-поліграфічної справи* (Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук) 10.02.01. *Ужгородський національний університет*. Ужгород, Україна. Retrieved from URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/52487/1/МЕДВЕДЬ%20М.%20М.%20Структура,%20семантика%20і%20функціонування%20термінів.pdf>
- 11) Іващенко, В. Л. (2018). Сучасне українське теоретичне термінознавство: віхи становлення. *Слов'янське термінознавство кінця ХХ – початку ХХІ століття*. Київ: Знання. Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/331843082>
- 12) Д'яков, А.С., & Кияк, Т.Р., & Куделько, З.Б. (2000). *Основи термінотворення: Семантичний та соціолінгвістичний аспекти*. Київ. КМ Academia.
- 13) Єсипенко, Н. Г. (2015). Антрополінгвістичний аспект метафоризації термінів. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Філологічні науки. 40. 84-87. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nrkpnu_fil_2015_40_22.
- 14) Кізіль, М. А. (2016). *Структурно-семантичні та соціофункціональні параметри метатерміносистеми англійської мови сфери комп'ютерних технологій* (Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук). Запорізький національний університет, Запоріжжя, Україна.
- 15) Кухарчин, М. (2018). *Семантична деривація в українській біологічній термінології*. (Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук). Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, Україна. Retrieved from https://chtyvo.org.ua/authors/Kukharchyshyn_Mariia/Semantychna_derivatsiia_v_ukrainskii_biolo_hichnii_terminolohii.pdf
- 16) Сапожник, І.В. (2007). *Номінативно-когнітивні та семантико-дискурсивні характеристики термінів комерційного права в сучасній англійській мові*. (Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук). Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Чернівці, Україна.
- 17) Сурадейкіна, Т.В. (2008). *Лінгвокогнітивні та дискурсивні характеристики англомовної мистецтвознавчої термінології* (Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук). Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Чернівці, Україна.
- 18) Янковець, О. В. (2021). *Англійська прикордонна термінологія: структурно-семантичний, когнітивний і функціональний аспекти* (Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук). Чернівці, Україна.
- 19) Ullmann, S. (1957). *The Principles of Semantics*. Oxford: Blackwell.
- 20) Coseriu, E. (1983). *Synchrony, Diachrony and History*. München: Wilhelm Fink Verlag.
- 21) Hall, R. A. (1950). *Leave Your Language Alone!* Ithaca, NY: Cornell University Press.
- 22) Lyons, J. (1968). *Introduction to Theoretical Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.

- 23) Marchand, H. (1969). *The Categories and Types of Present-Day English Word-Formation*. München: C. H. Beck.
- 24) Bloomfield, L. (1933). *Language*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- 25) Booij, G. (2012). *The Grammar of Words: An Introduction to Linguistic Morphology*. Oxford: Oxford University Press.
- 26) Pinker, S. (1999). *Words and Rules: The Ingredients of Language*. New York: Basic Books.
- 27) Ніколіч, І. (2023). Номінація термінів кібербезпеки в сучасній українській літературній мові. *Філологічний часопис*. 2. 31-40.
- 28) Ботвин, Т. М. (2022). Щодо англомовної термінологічної системи сектору кібербезпеки України в умовах воєнного стану: аналіз дефініцій. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*, 33(6), 90-95.
- 29) Волобоєва, Н. В. (2017). Особливості перекладу термінів із кібербезпеки. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Філологія*, 22(2), 41-45.
- 30) Донова, Х. А. (2025). Особливості використання аббревіатур в іспанській мові у сфері «кібербезпека» (на матеріалі дискурсу соціальних мереж Мексики). *International Science Journal of Education & Linguistics*, 4(1), 99–104. DOI: 10.46299/j.isjel.20250401.10
- 31) Kozloff, S. *Overhearing Film Dialogue*. Berkeley; Los Angeles: University of California Press, 2000. 332 p.
- 32) Jaekle, J. (2013). *Film Dialogue*. London; New York: Wallflower Press.
- 33) Dynel, M. (2017). (Im)politeness and telecinematic discourse / M. A. Locher and A. H. Jucker (eds.). *Pragmatics of Fiction*. Berlin–Boston: De Gruyter Mouton, 455–487. DOI: 10.1515/9783110431094-015
- 34) Крисанова, Т. А. (2014). Основні підходи до розуміння поняття «кінодискурс». *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 4. 98-102.
- 35) Крисанова, Т. А. (2020). Мультиmodalна актуалізація негативних емоцій в англомовному кінодискурсі. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов*. 92. 16-22.
- 36) Мельник, М. Є. (2014). Кінотекст як особливий тип дискурсу. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 12. 123–127.
- 37) Гайданка, Д. В. (2018). *Оказіональне словотворення у сучасному англомовному кінодискурсі: лінгвокогнітивний і комунікативно-когнітивний аспекти*. (Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук). Запоріжжя, Україна.
- 38) Цехмістрова, Г. С. (2004). *Основи наукових досліджень: навч. посіб.* Київ: Видавн. Дім «Слово».
- 39) Запоточна, Л. І. (2017). Методи дослідження англійських медичних термінів фахової мови кардіології. *Актуальні питання суспільних наук та історії медицини*. 3(15). 56-59. DOI: 10.24061/2411-6181.3.2017.77.
- 40) Петрина, О. С. (2016). *Формування та функціонування англомовних та українських терміносистем банківської сфери* (Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук). Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, Україна.
- 41) Карпенко, Ю. О. (2006). *Вступ до мовознавства*: Підручник. Київ: ВЦ Академія, 2006.
- 42) Цимбал, Н. А. (2019). *Методи лінгвістичних досліджень: навчальний посібник*. Уманський держ. пед. ун.-т. імені Павла Тичини, Умань: Візаві..
- 43) Mr. Robot Transcripts. Retrieved from <https://transcripts.foreverdreaming.org/viewforum.php?f=303>
- 44) Жовтяк, В. А. (2024). Структурні особливості англомовних термінів кібербезпеки. *Закарпатські філологічні студії*. Т. 1, 34. 79–84. Retrieved from http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/34/part_1/15.pdf

Structural characteristics of the English cyber security terms in the film discourse

Vladyslav Zhovtiak

Department of English/Faculty of Foreign languages, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, Ukraine
ORCID 0009-0002-2043-7421

Abstract: The article is devoted to identifying the structural characteristics of English-language terms of cybersecurity in the film discourse and establishing their quantitative ratio in it. A review of the concept of discourse and film discourse in the linguistic literature is carried out, the available works on this topic are analyzed, methods of studying the above-mentioned terms in the English-language film discourse are described and their structural analysis is carried out. The results of the study are presented and prospects for further scientific research in this area are presented. We consider the film discourse as an interactive linguistic and extra-linguistic unit that combines verbal and non-verbal elements of communication in the context of cinema as a means of implementing the author's intention of influencing the viewer. A term is any individual word or verbal formation represented by an information and cognitive structure denoting a professional concept, and designed to meet the specific needs of communication in the industry of a particular profession. Cybersecurity is the protection of the vital interests of man and citizen, society and the state when using cyberspace. The methodological basis for the study of cybersecurity terminology in the film course is formulated on the basis of the works of Ukrainian and foreign researchers. The studied terms are represented by one-component, two-component and multi-component terms, among which two-component (58%) prevail, one-component ones make up about a third of the studied terms (33%). Among the one-word terms, simple ones dominate, which make up a fifth of the analyzed material. Derivatives and compound one-word terms make up 10% each. The analyzed English-language terminology of cybersecurity in the film discourse is mainly (61%) built on a noun basis. Verb terms make up 35.8%, which indicates the importance for the plot of carrying out professional actions to protect the Internet network from unauthorized entry.

Keywords: term, cyber security, discourse, film discourse, structural analysis, one-component terms, multi-component terms.
